

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/9789264238787-en

מיתון השינוי האקלימי קווי מדיניות והתקדמות

תקציר בעברית

התמודדות עם השינוי האקלימי היא אתגר פוליטי קשה, הדורש רמה גבוהה של אמון ושיתוף פעולה בין מדינות. על מנת שהעלייה בטמפרטורה הממוצעת העולמית תהיה נמוכה מ-2 מעלות צלזיוס, עד שנת 2050 יש להגיע לרמות של פליטות גזי חממה בעולם (GHG) שיהיו נמוכות ב-40% - 70% מן הרמות שנרשמו ב-2010 ועד לשנת 2100 עליהן להיות קרובות לאפס או שליליות. במידה ויימשכו המגמות הקיימות, ישנה סבירות גבוהה לעליות גבוהות משמעותית בטמפרטורה, שיגבירו את הסיכון להשפעות חמורות ובלתי הפיכות על המערכות האקולוגיות, לשיבושים ניכרים במערכות החקלאות ולהשפעות על בריאות האדם במאה זו ובמאות אחריה.

דו"ח זה מציג מגמות והתקדמות בקווי המדיניות למיתון השינוי האקלימי ב-34 מדינות חברות ב-OECD, באיחוד האירופה וב-10 משקים שותפים (ברזיל, הרפובליקה העממית של סין, קולומביה, קוסטה ריקה, אינדונזיה, הודו, לטביה, ליטא, הפדרציה הרוסית ודרום אפריקה). מטרתו להגביר את השקיפות ולשפר את הבנת יעדי המיתון ואת מידת היישום של מכשירים לתמחור פחמן ושל קווי מדיניות אחרים לטיפול בפליטות גזי חממה במגזרים שונים בכלכלה.

זוהו ההתפתחויות העיקריות הבאות לעניין קווי מדיניות למיתון שינויי אקלים:

- **במדינות שנבדקו, נרשמה עלייה בפליטות גזי החממה מאז שנות ה-90, אף כי כמעט בכל המקרים נרשמה ירידה בפליטות גזי חממה ליחידה של תוצר מקומי גולמי (תמ"ג).** במספר מקרים, פחתו הפליטות בשנים האחרונות בעקבות המשבר הכלכלי, אך מאז שבו ועלו כתוצאה מפעילות כלכלית או משינויים במדיניות האנרגיה הגרעינית בעקבות האסון הגרעיני בפוקושימה. מדינות אחדות אמנם הפחיתו את רמת הפליטות שלהן, אך כדי להימנע משינוי אקלימי מסוכן מעשה ידי אדם נדרשת שאפתנות נוספת מצידן של כל המדינות, בקו אחד עם עקרונות אמנת המסגרת של האו"ם בדבר שינוי האקלים (UNFCCC).
- **אף כי הולך וגובר השימוש במקורות אנרגיה בעלי טביעת פחמן נמוכה, הרי שמרבית המדינות מוסיפות להסתמך על דלקים פוסיליים כמקור אנרגיה למשקיהן וממשיכות לתמוך בהפקת דלקים פוסיליים ובצריכתם.** בפרט, פחם - הדלק האינטנסיבי ביותר מבחינת פחמן - המשיך להסביר 45% מהפקת החשמל במדינות שנבחנו ב-2012. אמנם במספר מדינות נרשמה התקדמות ברפורמות שבוצעו בסובסידיות לצריכת דלקים פוסיליים, אך מדינות רבות ממשיכות לתמוך בהפקת דלקים פוסיליים ובצריכתם.
- **בהדרגה מובאים שינויים במסים על אנרגיה כך שישקפו את תכולת הפחמן של דלקים. ביותר ויותר תחומי שיפוט משתמשים במסי פחמן כדי לתמחר במפורש פליטות של פחמן דו חמצני.** עם זאת, החלק של סך הפליטות שמכוסה על ידי מסי אנרגיה ופחמן עודנו נמוך ועד כה לא היה די בשיעורי המס כדי לעודד שינוי טכנולוגי ולשנות משמעותית את התנהגות הצרכנים. מסי פחמן מוטלים או מתוכננים ברמה ארצית או מחוזית ב-15 מהמדינות שנבדקו.
- **יותר ויותר תחומי שיפוט בינלאומיים, ארציים ומחוזיים מכניסים לשימוש מערכות למסחר בפליטות גזים (ETS), אך מחירי המכסות נמוכים.** מערכות למסחר בפליטות גזים הוקמו באיחוד האירופי וברמה הארצית בקוריאה, בניו זילנד ובשווייץ. סין השיקה מערכות ניסיוניות למסחר בפליטות גזים בשבע ערים ומחוזות ומתכננת להשיק מערכת כלל משקית. מערכות מחוזיות למסחר בפליטות גזים הוקמו גם בקליפורניה, ובתשע מדינות בצפון מזרח ארצות הברית, בקוויבק שבקנדה ובטוקיו וסאיטמה ביפן.
- **כמה מן המדינות שנבדקו הנהיגו לאחרונה רפורמה בקווי המדיניות שלהן לתמיכה באנרגיה מתחדשת, עם שימוש מופחת בתעריפי הזנה (FIT) ושימוש מוגבר בפרמיות הזנה (FIP) ותהליכי מכרזים תחרותיים.** יש שימוש נפוץ גם בתקני פליטות למתקני ייצור חשמל, בתקני חיסכון בדלק לכלי רכב ובתקני יעילות אנרגטית לבניינים. מניעים לקווי מדיניות כאלה יכולים להיות יעדים אחרים, כגון שיפור בטיחות האנרגיה, איכות האוויר ובריאות האדם.
- **ההוצאה הציבורית על מחקר פיתוח והפצה בנושא אנרגיה כחלק מהתמ"ג מוסיפה להיות נמוכה, אף כי חלק ההוצאה על מחקר, פיתוח והפצה בנושא אנרגיה שמוקצה לטכנולוגיות בעלות טביעת פחמן נמוכה כגון אחסון אנרגיה, רשתות חכמות, דלקים ורכבים מתקדמים ואגירת פחמן ואחסון (CCS) עולה.** ב-2012, 22 מדינות חברות ב-OECD הוציאו ביחד כ-13 מיליארד דולר על מחקר, פיתוח והפצה ציבוריים בנושא אנרגיה, בעיקר של מקורות אנרגיה מתחדשים, יעילות אנרגטית ואנרגיה גרעינית. אגירת פחמן ואחסון (CCS) מסביר למעלה

ממחצית ההוצאה הציבורית על מחקר פיתוח והפצה של דלקים פוסיליים במדינות מסוימות. גם הסקטור הפרטי הוא מקור חשוב להוצאות על מחקר פיתוח והפצה בנושא אנרגיה.

• **בעוד שרוב המדינות שנבחנו נקטו פעולות מוגבלות עד כה לצמצום הפליטות מהחקלאות, אחדות מהן רשמו התקדמות משמעותית להפחית את כריתת היערות והן מטפלות בפליטות גזי חממה ממגזרים אחרים שאינם קשורים לאנרגיה.** חקלאות, כריתת יערות, תהליכים תעשייתיים ופסולת הם מקורות משמעותיים לפליטות גזי חממה במדינות מסוימות. מאז 1990, במדינות רבות פחתה אינטנסיביות הפליטות של סקטור החקלאות. עם זאת, החלת קווי מדיניות מיתון בסקטור זה התבררה מאתגרת נוכח זמינותן המוגבלת של טכנולוגיות מיתון חקלאיות זולות באזורים רבים. התקדמות משמעותית נרשמה בהפחתת שיעורי כריתת היערות במדינות מסוימות (לדוגמה ברזיל), אף כי נקודת ההתחלה הייתה גבוהה. נעשה שימוש בתמהילים של מכשירים כלכליים, תקנות ותכניות מידע כדי להפחית את פליטות גזי החממה במגזר התעשייה והטיפול בפסולת.

כמעט כל המדינות שנבדקו התחייבו לעמוד ביעדי מיתון או במטרות עד שנת 2020 בהקשר של אמנת המסגרת של האו"ם בדבר שינוי האקלים (UNFCCC) או פרוטוקול קיוטו. אופיים ושאיפותיהם של יעדים אלה משקפים את הנסיבות הלאומיות. מדינות רבות הודיעו גם על תרומות מתוכננות שייקבעו ברמה ארצית (INDCs) עבור התקופה שלאחר 2020. ברמה הארצית, בריטניה קבעה מטרת מיתון מחייבת מבחינה חוקית לטווח ארוך לצד תקציבי פחמן לטווח הקצר. דנמרק, פינלנד, צרפת ונורבגיה קבעו או שוקלות גישות דומות. זאת ועוד, מדינות רבות קבעו מטרות ארציות לאינדיקטורים ללבנטיים כגון פליטות גזי חממה, אנרגיה מתחדשת, יעילות אנרגטית וכיסוי יערות.

גם אם יושגו במלואם ה-INDCs והמטרות הלאומיות שעליהן הכריזו עד כה, תקציב הפחמן הגלובלי הנותר (בקו אחד עם טמפרטורה עולמית נמוכה ב-2 מעלות צלזיוס) ימוצה סביב שנת 2040, אלא אם תינקט פעולה נחושה יותר. אף כי מרבית המדינות שנבחנו עושות התקדמות כלשהי לקראת השגת מטרות ויעדי המיתון שלהן, בהיעדר האצה משמעותית בשיעורי הפחתת הפליטות השנתיות, ברבות מהן לא יהיה די במגמה הנוכחית.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן

להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל:

rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2015), *Climate Change Mitigation: Policies and Progress*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264238787-en